

української економіки не досягає належного рівня розвинених країн світу, а також не здатне протистояти викликам другої поспіль кризи системного характеру, започаткованої світовою кризою 2008-2009 рр., а причиною стали попередньо накопичені диспропорції між динамікою ВВП, зростанням інновацій і реальних доходів населення.

Важливою складовою інвестиційної політики має виступати розробка та обґрунтування напрямів наукових досліджень для вибору оптимального запровадження у всі сфери функціонування підприємств новітніх технологій, здатних забезпечити його конкурентоспроможність на зовнішніх ринках, із врахуванням типів інвестиційної діяльності підприємств. Протягом останніх десятиліть домінуюча практика менеджменту змінилася.

Акцент управління змістився від досягнення економічної ефективності підприємства до забезпечення якості, гнучкості, обґрунтованості рішень і створення організаційного знання. Тенденції розвитку управлінської діяльності визначають напрям поведінки підприємства в сфері наукових досліджень і розробок, спрямованої на формування потенціалу, достатнього для врахування зміни зовнішнього оточення й досягнення довгострокових цілей, а також ефективної реалізації стратегії інвестиційної діяльності підприємства. При цьому тенденція розвитку системи управління інвестиційною діяльністю повинна бути не тільки погоджена зі стратегією розвитку підприємства, але й в умовах депресії й кризи бути її першоосновою.

Список використаних джерел:

1. Соціально-економічний розвиток України. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Стан інвестиційної діяльності в Україні. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/>
3. Аналітична записка Міністерства економіки України. Інвестиційний клімат в Україні. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/control/publish/article/main>

УДК 336.71:338.1

АКТИВИ БАНКУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ

Мирончук В. М. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Економічне зростання надзвичайно важливе як для держави, так і для її громадян. Дослідження механізмів забезпечення економічного зростання пояснюють загальні способи і форми їх реалізації.

Суттєву вагу серед основних джерел фінансування при економічному зростанні складають кредити банків. У різних країнах, які досягли успіху в забезпеченні економічного зростання, зазначені інвестиції займають від 11 % до 43 % від загального розміру ресурсів.

Незважаючи на існування тісного причинно-наслідкового зв'язку між інвестиціями та економічним зростанням, існують різні точки зору на те, який механізм впливу інвестицій на економіку. Перший підхід, який запропонували Р. Барро, Л. Самерс, Н. Манків, Д. Ромер, Д. Вейл, розглядає інвестиції, як основний чинник економічного зростання. Причинно-наслідковий зв'язок згідно з даним підходом простий – чим більше країна заощаджує, тим вищі темпи зростання її економіки [1, с. 407], [2, с. 445]. У даній ситуації комерційні банки виступають головними суб'єктами акумулювання заощаджень [3, с. 407]. З іншого

боку, Ф. Модільяні та С. Кероул стверджують, що причинно-наслідковий зв'язок є діаметрально протилежним – високий попит призводить до зростання виробництва, що спонукає підприємства інвестувати [4, с. 54]. Залежність між нагромадженням і доходами прямо пропорційна: чим вищі доходи, тим більші заощадження, які, в свою чергу, збільшують обсяги інвестицій [5, с. 33]. Тому можна зробити припущення, що високий попит можна забезпечити за рахунок збільшення споживання через кредитування.

Отже, і другий підхід надзвичайно тісно пов'язаний із діяльністю банків через їх активні операції. Незважаючи на два взаємовиключаючі підходи щодо причинно-наслідкового зв'язку між інвестиціями та економічним зростанням, дані теорії єдині в тому, що необхідно інвестувати кошти, які можна отримати від банків.

Однак для реалізації інвестиційних проектів потрібні довгострокові ресурси, які вітчизняні комерційні банки не залучають в силу об'єктивних та суб'єктивних причин. Чи є альтернатива розвитку української економіки за

обмежених умов залучення коштів? Відповідь на дане питання лежить в площині вирішення теоретичної суперечності, що існує в позиціях ортодоксальної та еволюційної теорії з приводу джерел інвестицій. Ортодоксальні теоретики, перш за все, Дж. Кейнс та його послідовники, а також сучасні неокласики, виходять із того, що інвестиції формуються за рахунок заощаджень. Якщо виходити з даного принципу, то українська банківська система і, відповідно, підприємства реального сектору повинні очікувати протягом певного часу, поки інституційні інвестори не почнуть вкладати кошти в банки. Еволюційна економічна теорія, навпаки, вважає, що заощадження не відіграють важливої ролі, оскільки пов'язані із «результатами вже здійсненого розвитку», тоді як значна частина інвестиційної діяльності в поточний момент орієнтована на майбутній час, на нові технології. Найголовніше, за еволюційною теорією, є «створення банками грошей», створення «нової купівельної спроможності із нічого».

Розглянувши суперечності між еволюційною та ортодоксальною економічною теорією, ми можемо дати відповідь на питання чому активи банку так важливі для економічного зростання. Найважливіша роль банків – допомогти новаторам відбирати засоби виробництва та робочу силу у консерваторів для створення більш досконалих технологій та видів продукції. Отримуючи такого роду кредити, новатори отримують купівельну силу. Вони спроможні заплатити за допомогою кредитних ресурсів більш високу ціну за засоби виробництва та робочу силу, ніж консерватори, в результаті чого отримують право власності на користування ресурсами з метою здійснення своїх нововведень. Саме це мав на увазі Д. Шумпетер, говорячи, що не лише заощадження і кредитна емісія, яка за ними стоїть, але також і деяка додаткова емісія, не пов'язана із заощадженнями, створюють фінансові джерела інвестування в основний капітал. Таким чином, еволюційна економічна теорія, доводить, що інвестиції можуть фінансуватися не лише за рахунок заощаджень, але й за рахунок кредитної емісії [6, с 216].

Таким чином, для того щоб вирішити

проблему фінансування інвестицій, необхідно, не лише активізувати роботу банків щодо акумулювання заощаджень населення, а також, і це є надзвичайно перспективно, активізувати кредитну емісію під інвестиції, які направляються на інноваційні цілі.

Незважаючи на незначну питому вагу кредитів у ВВП, необхідно відзначити, що частка кредитів уряду в загальному обсязі кредитних вкладень банківської системи складає від 24 до 52 %, тобто в держави є значний попит на грошові ресурси. Як відомо, попит на грошові ресурси з боку держави обумовлюється високим рівнем державного споживання. Обмежуючи кредитну експансію банків через високий рівень державного споживання, держава підвищує ціну кредитних ресурсів для реального сектору.

Як зазначає О. Дзюблюк «навіть попри загальне зменшення частки витрат зведеного бюджету у ВВП та обсягу бюджетного дефіциту питома вага позик, наданих банківською системою урядові, в загальній сумі кредитного портфеля є доволі значною (близько половини всіх інвестованих коштів)» [7, с.8]. Таким чином, інвестиції у реальний сектор економіки витісняються витратами держави, а високий попит останньої на кредитні ресурси зумовлює підтримання реальної ціни на них на рівні, не допустимому для більшості підприємств, оскільки він перевищує рентабельність навіть галузей, які мають високу прибутковість.

Аналізуючи вплив активів банків на забезпечення економічного зростання, встановлено тісний причинно-наслідковий зв'язок між інвестиціями та економічним зростанням. Активи банку повинні відігравати вирішальну роль у забезпеченні ресурсами підприємств та громадян для проведення останніми інвестиційної діяльності. Банки через властиві їм якості трансформації короткострокових ресурсів у довгострокові активи мають всі підстави для найкращого відбору найкращих інвестиційних проектів. Банки найуспішніше вирішують проблеми, які породжує асиметрична інформація. Механізм функціонування банку дозволяє мінімізувати ризики несприятливого вибору та моральні ризики.

Список використаних джерел:

1. Примостка Л. О. Макроекономічна рівновага та фінансова стійкість банків: теоретичний аспект / Л. О. Примостка // Фінанси, облік, аудит. – 2014. – № 20. – С. 148-155
2. Вступ до банківської справи / Відп.ред. М. І. Савлук; Українська фінансово-банківська школа — К.: Лібра, 1998. — 342 с.
3. Волосович С. Співвідношення між страхуванням, гарантуванням та захистом депозитів / С. Волосович // Банківська справа. – 2013. – № 1. – С. 90-97.
4. Гальчинський А. С., Основи економічної теорії: Підручник / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін — К.: Вища школа, 1995. — 471 с.

5. Жулінська К. М. Методичні аспекти оцінки ефективності грошово-кредитного регулювання / К. М. Жулінська // Вісник університету Банківської справи НБУ. – 2012. – № 3 (9). – С. 42-46.
6. Шумпетер Й. Теория экономического развития: (Исслед. предпринимат. прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры)/Й. Шумпетер; Перевод с нем. В. С. Автономова и др. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
7. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : монографія / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. — Тернопіль : ТНЕУ, 2009. — 316

УДК 330.837

ІНСТИТУТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Семцов В. М. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Безперечно, що в умовах постіндустріального розвитку суттєво зростає значення щодо результативності проведення інституційних реформ, а це, в свою чергу, вимагає створення належного механізму оцінювання ефективності впровадження інститутів. В цьому контексті важко не погодитися із В. Полтеровичем, який стверджував [1], що найбільша небезпека реформ полягає у виникненні "інституційних пасток", тобто дії стійких неефективних інститутів.

Слід одразу відзначити, що нині в економічній науковій доктрині немає повної ясності стосовно того, які ж механізми здійснення інституційних змін є більш ефективними та дієвими. Так, спонтанне становлення інститутів, яке, з одного боку, є, як правило, природнім явищем, а тому воно може виникати в результаті конкуренції між економічними агентами на інституційному ринку, а з іншої сторони – імпорт та/або проектування (планування), які є специфічним структурами політичного ринку. Можливо, що досягнути стійкого фінансово-економічного розвитку територій в ринкових умовах можна лише при умові ліквідації граней між механізмами становлення інститутів? Або навіть забезпечення балансу між ними? Не виключаємо і того, що можливо потрібно змінити акцент: увагу вчених-економістів сконцентрувати не на способах (формах) впровадження інститутів в економіку, а на пошуку механізмів ліквідації протиріч інтересів між основними агентами ринку, що врешті-решт і забезпечить якісні інституційні зміни?

Потрібно відзначити, що на сьогодні недостатньо відома роль та місце неспостережуваних інститутів в системі фінансово-економічних відносин. Така складність розуміння природи цього виду інститутів, частково може бути пояснена тим, що інтерес до цієї економічної категорії виник відносно недавно. До останнього часу, ця проблема особливо суттєво не хвилювала ані

вчених-економістів, ані практиків. Між тим, саме запровадження ринкових відносин дає підстави щодо дослідження цього питання. Очевидно, що знання основ та принципів використання неспостережуваних економічних інститутів в якості інструментів впливу на об'єкт управління є вкрай важливим завданням.

Безперечно, що вибір методів поширення інститутів є важливою економічною та соціально-психологічною проблемою. Між тим, на наш погляд, в реальному житті немає чіткої градації між вищезазначеними формами поширення економічних інститутів. Більш того, ми глибоко переконані, що будь-які інститути – це форма своєрідного прямого та / або опосередкованого примушення. Різниця у даному випадку полягає лише в характері та особливостях відповідальності, а також виникнення вигод та/або втрат за недотримання учасниками соціально-економічних відносин норм того чи іншого інституту. Вірність нашої позиції опосередковано можна підтвердити і визначенням категорії «інститут», яка на думку О. Аузана, є нічим іншим як «правило чи сукупність правил, що мають зовнішній механізм примушення індивідів до виконання» [2, с. 32].

Слід враховувати, що досягти ефективності функціонування інститутів можна лише при одній головній умові – виникненні стійкого бажання їх дотримуватися. До того ж сама система інститутів, оскільки ця категорія не є сталою, повинна вибудовуватися за принципом постійного пошуку та узгодження економічних інтересів між агентами ринку. При цьому потрібно пам'ятати, що вона має бути направлена на врахування інтересів стейкхолдерів в контексті досягнення загальних результатів.

Збалансований та стійкий фінансово-економічний розвиток України можливий лише за умов функціонування системи ефективних та перспективних інститутів. Адже саме такі інститути можуть виступати фактором підвищення результативності суспільного